

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

Zaključci Vijeća o djelovanju civilne zaštite u vezi s klimatskim promjenama

(2022/C 322/02)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir sljedeće:

I. UVOD

1. PODSJEĆAJUĆI na to da se ciljevima održivog razvoja utvrđenima u Programu Ujedinjenih naroda do 2030., Pariškom sporazumu o klimatskim promjenama i Okviru iz Sendajja za smanjenje rizika od katastrofa 2015. – 2030. nastoji smanjiti rizik od klimatskih katastrofa;
2. UZIMAJUĆI U OBZIR članak 196. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim se potiče suradnja među državama članicama u rješavanju katastrofa, i članak 222. UFEU-a, na temelju kojeg Unija i njezine države članice djeluju u duhu solidarnosti ako je neka država članica žrtva katastrofe;
3. UZIMAJUĆI U OBZIR činjenicu da je Unija izričito dala prioritet zelenoj tranziciji i zaštiti bioraznolikosti u okviru zelenog plana, cilju klimatske neutralnosti iz Uredbe (EU) 2021/1119, kao i projektu, uz potporu paketa za oporavak, zelenije i otpornije Europe koja je spremnija za suočavanje sa sadašnjim i budućim izazovima, među ostalim u svojem vanjskom djelovanju;
4. NAGLAŠAVAJUĆI da Mehanizam Unije za civilnu zaštitu (UCPM), uspostavljen 2001. i posebno ojačan 2013., 2019. i 2021., ima sve veću ulogu u odgovoru Europe na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, da se nedavnom izmjenom UCPM-a utvrđuju ciljevi otpornosti na katastrofe utemeljeni na scenarijima usmjerenim na sadašnjost i na budućnost te da taj mehanizam doprinosi ispunjavanju općih ciljeva Unije za financiranje klime i bioraznolikosti;
5. PODSJEĆAJUĆI na zaključke Vijeća od 4. lipnja 2009. o podizanju svijesti o civilnoj zaštiti, od 30. studenoga 2009. o okviru Zajednice za prevenciju katastrofa u EU-u i od 3. listopada 2011. o ulozi volonterskih aktivnosti u socijalnoj politici, u kojima se naglašava da od dobrovoljnih aktivnosti imaju koristi volonteri, zajednice i društvo u cjelini; osnivanje Europskih snaga solidarnosti 2018.; važnost civilnog društva i građana za poboljšanje sigurnosti i otpornosti te obveze Unije u okviru Europske godine mladih 2022.;
6. PODSJEĆAJUĆI na zaključke Vijeća od 3. lipnja 2021. o stvaranju Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama i od 23. studenoga 2021. o unapređivanju pripravnosti, sposobnosti za odgovor i otpornosti na buduće krize;
7. IMAJUĆI NA UMU da su utjecaji klimatskih promjena očigledni i da ekstremni uvjeti povezani s klimatskim promjenama postaju sve češći, intenzivniji i dugotrajniji, zbog čega se povećava rizik od ljudskih, materijalnih i prirodnih gubitaka, te naglašavajući potrebu da države članice poduzmu mjere u tom području;
8. UVAŽAVAJUĆI znanstvene procjene u vezi s klimatskim promjenama, njihovim posljedicama i mogućim budućim rizicima, kao i mogućnosti prilagodbe i ublažavanja koje pruža Međuvladin panel Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama;

9. UVAŽAVAJUĆI ranjivost europskog stanovništva i područja s obzirom na njihovu raznolikost, posebno kad je riječ o sredozemnom bazenu, planinskim i šumskim područjima, naplavnim ravninama, morima, obalama i otočnim područjima, arktičkim područjima te najudaljenijim regijama i urbanim područjima;

10. IMAJUĆI NA umu važnu ulogu makroregionalnih strategija Unije kao jednog od instrumenata vanjske politike za suočavanje s posljedicama klimatskih promjena i jačanje otpornosti;

II. VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

1. PONOVRNO POTVRĐUJE načelo solidarnosti u rješavanju izazova povezanih s klimatskim promjenama, u Uniji i u svijetu;

2. PODSJEĆA na primarnu odgovornost država članica za zaštitu njihovog stanovništva, okoliša i imovine, uključujući kulturnu baštinu;

3. NAGLAŠAVA ulogu javnog i volonterskog sudjelovanja koje doprinosi, kako je već naglašeno u navedenim zaključcima od 3. listopada 2011., razvoju aktivnog građanstva, demokracije i socijalne kohezije, a time i provedbi temeljnih vrijednosti i načela Unije, kao i otpornosti u području civilne zaštite;

4. SMATRA da zbog klimatskih promjena države članice i institucije Unije moraju biti spremne za suočavanje s velikim, višesektorskim i prekograničnim katastrofama s kaskadnim učincima, kojih može biti više u isto vrijeme i koje mogu biti češće, unutar i izvan Unije, a čije bi posljedice mogle snažno utjecati na ljudske živote i aktivnosti, kao i na bioraznolikost;

5. NAPOMINJE da Unija treba osmisliti usklađeniji i proaktivniji sustavni pristup kako bi se ojačala otpornost na posljedice klimatskih promjena u svim fazama ciklusa upravljanja katastrofama, što uključuje prevenciju, pripravnost, odgovor i oporavak;

6. NAGLAŠAVA važnost razmjene i udruživanja znanja, stručnosti i inovacija, kao i iskustava stečenih u državama članicama i okviru Komisije;

7. UVIĐA da bi mjere koje poduzimaju države članice i europske institucije u kontekstu prilagodbe utjecajima klimatskih promjena, u pogledu strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, trebale biti usmjerene na nadopunjavanje napora Unije u području upravljanja rizicima od katastrofa;

8. ISTIČE važnost postojanja dostatnih kapaciteta unutar država članica koji se mogu rasporediti u inozemstvu, udruženih sredstava EU-a za civilnu zaštitu (ECP) i strateške europske pričuve kapaciteta (rescEU), koji su spremni za brz i učinkovit odgovor na katastrofe povezane s klimatskim promjenama kada razmjeri krizne situacije nadilaze mogućnosti određene zemlje da sama na nju odgovori;

9. NAPOMINJE da UCPM ima važnu ulogu u upravljanju katastrofama, jača partnerstva Unije i doprinosi europskoj kulturi civilne zaštite;

10. POZIVA države članice da:

- a) **Uzmu u obzir** rizike povezane s klimatskim promjenama u okviru ciklusa upravljanja katastrofama, primjerice primjenom alata koje su zajedno uspostavile Komisija i Europska agencija za okoliš, kao što je platforma Climate-ADAPT;

- b) **Potiču** rad i istraživanja u pogledu načina na koje se utjecaji klimatskih promjena mogu preispitati i uključiti u njihove sustave upravljanja rizicima od katastrofa; uključite taj rad i istraživanja u nacionalnu procjenu rizika država članica, razvoj procjene sposobnosti upravljanja rizikom i poboljšanje planiranja upravljanja rizicima od katastrofa, koji su predviđeni u članku 6. Odluke br. 1313/2013/EU o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu;
- c) **Podupiru i objedinjuju** istraživanja i inovacije kako bi se poboljšali nacionalni kapaciteti civilne zaštite u kontekstu klimatskih promjena, posebno putem Mreže znanja Unije u području civilne zaštite (dalje u tekstu „Mreža znanja”) te, u tom kontekstu, putem centara izvrsnosti, sveučilišta, istraživača i tematskih zajednica ili centara stručnosti;
- d) **Potiču** ulaganja u istraživanja i inovacije u području civilne zaštite u kontekstu klimatskih promjena i mobiliziraju relevantna europska financijska sredstva;
- e) **Osmisle** odgovarajuće mjere prevencije i pripravnosti, uključujući osiguravanje dostupnosti dostatnih kapaciteta, usmjerene na rizike koji proizlaze iz klimatskih promjena, kao što su šumski požari i poplave, koji predstavljaju sve veći rizik za građane Unije;
- f) U tom pogledu **nastoje** razvijati kapacitete ECPP-a i sustava rescEU na temelju, među ostalim, scenarija usmjerenih na sadašnjost i na budućnost iz članka 10. Odluke br. 1313/2013/EU, uzimajući u obzir utvrđene i nove rizike te sveukupne kapacitete i nedostatke na razini Unije, posebno u područjima gašenja šumskih požara iz zraka, kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih incidenata, hitne medicinske pomoći te prijevoza, logistike i skloništa;
- g) **Osiguraju** da operacije civilne zaštite budu zelenije i održivije u svim fazama ciklusa upravljanja katastrofama te promiču istraživanja, inovacije i razmjenu znanja;
- h) **Uzmu** u obzir učinke na okoliš i utjecaje klimatskih promjena u okviru pomoći koja se pruža putem UCPM-a, posebno, prema potrebi, udruživanjem resursa;
- i) **Podupiru** pripravnost i otpornost stanovništva koje je izloženo rizicima povezanim s klimatskim promjenama putem posebnih informacija, obrazovanja, osposobljavanja i vježbi koji mogu biti na nacionalnoj i podnacionalnoj razini, pa čak i imati prekograničnu dimenziju, obračavajući pritom posebnu pozornost na osobe koje su posebno ranjive;
- j) **Ojačaju** volonterske organizacije kao sastavni dio civilne zaštite;
- k) **Razmotre**, u tom pogledu, mogućnost **uključivanja** spontanih inicijativa u operacije odgovora, prema potrebi i u koordinaciji s lokalnim tijelima;
- l) **Ističu** važnost doprinosa građana vlastitoj sigurnosti i otpornosti te potiču sve inicijative usmjerene na vrednovanje, priznavanje i promicanje, prema potrebi putem pravnog okvira, njihova aktivnog sudjelovanja u dobrovoljnim djelovanjima i aranžmanima za odgovor na katastrofe;
- m) **Vode računa** o posebnoj ulozi mladih u tom kontekstu;
- n) **Promiču** ulogu građanina koji aktivno sudjeluje, kao akter vlastite sigurnosti i otpornosti ili kao član nacionalnih ili lokalnih civilnih struktura koje doprinose civilnoj zaštiti, putem triju dimenzija navedenih u nastavku:
- i) uzbunjivanje: pojašnjenje uloge i odgovornosti različitih institucija u izdavanju ciljanih upozorenja pogođenim osobama, među ostalim upotrebom modernih informacijskih i komunikacijskih tehnologija;
- ii) pružanje informacija: podizanje razine svijesti javnosti o postojećim rizicima, posebno u područjima koja su najizloženija utjecajima klimatskih promjena, informiranjem javnosti i organiziranjem aktivnosti osposobljavanja, među ostalim na dobrovoljnoj osnovi;

- iii) mobilizacija: poticanje djelovanja mreža građana, udruga i volontera uključenih u inicijative za prevenciju rizika, odgovor na katastrofe i osposobljavanje za pružanje prve pomoći;
- o) **Uzmu u obzir** važnost dugoročnih kriznih situacija i sve veće rizike koje one mogu predstavljati za sustave civilne zaštite, i na nacionalnoj i na europskoj razini;
- p) **Razmotre** utjecaj klimatskih promjena na djelovanje civilne zaštite na međunarodnoj razini jačanjem suradnje i pružanjem potpore upravljanju katastrofama i krizama;
11. POZIVA Komisiju da:
- a) **Nastavi** redovito ažurirati „međusektorski pregled rizika od prirodnih katastrofa i katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem s kojima bi se Unija mogla suočiti” uzimajući u obzir utjecaje klimatskih promjena, na temelju nacionalnih izvješća o procjeni rizika država članica;
- b) **Osigura** da se utjecaji klimatskih promjena sustavno uzimaju u obzir tijekom cijelog ciklusa upravljanja katastrofama;
- c) **Osigura** da se UCPM-om uzima u obzir raznolika priroda katastrofa, na način koji je istodobno reaktivan i prilagodljiv te, kada je to moguće, proaktivan;
- d) **Poveća** dostupnost stručnjaka u području okoliša i klimatskih promjena koji su raspoloživi u okviru UCPM-a;
- e) **Promiče** komplementarnost UCPM-a s drugim mehanizmima Unije za upravljanje krizama;
- f) **Podupire** istraživanja i inovacije u području civilne zaštite, posebno uspostavom popisa dostupnog znanja i u cilju obogaćivanja Mreže znanja, Centra znanja za upravljanje rizicima od katastrofa i centara izvrsnosti koji bi se mogli osnovati unutar tog okvira, kao i centara koje održavaju međunarodne organizacije;
- g) **Oснаži** i prilagodi instrumente, alate i platforme Unije za upravljanje katastrofama i krizama te za potporu donošenju odluka u okviru Zajedničkog komunikacijskog i informacijskog sustava za hitne situacije, Europske promatračke skupine za sušu, Europskog sustava za upozoravanje na opasnost od poplava, Europskog informacijskog sustava za šumske požare te programa Galileo, Copernicus i programa državnih satelitskih komunikacija EU-a;
- h) **Poboljša** kapacitete Koordinacijskog centra za odgovor na hitne situacije u pogledu predviđanja i odgovora, posebno istraživanjem načina za bolju primjenu tehnoloških inovacija, uključujući umjetnu inteligenciju i dostupne izvore podataka, za otkrivanje i predviđanje ekstremnih klimatskih rizika;
- i) **Potiče** zelenije i održivije europske operacije civilne zaštite podupiranjem istraživanja i inovacija, uspostavom pregleda trenutačnog stanja i izradom smjernica za dobru praksu u tom području;
- j) **Dodatno promiče** angažman civilnog društva u prevenciji klimatskih promjena i operativnom odgovoru na njih podupiranjem doprinosa građana vlastitoj sigurnosti i otpornosti te promicanjem svih inicijativa za odgovor na katastrofe koje se temelje na volontiranju, u koordinaciji s nacionalnim ili podnacionalnim tijelima, među ostalim putem europskih nagrada;
- k) **Osmišljava** programe i vježbe osposobljavanja za upravljanje katastrofama povezanim s okolišem i klimom, među ostalim u okviru programa osposobljavanja na razini EU-a, te potiče dostupnost stručnjaka u cilju njihova raspoređivanja u okviru UCPM-a;
- l) **Istraži** pitanje klimatskih promjena u djelovanju civilne zaštite na međunarodnoj razini, među ostalim poticanjem razmjene iskustava i dobrih praksi s partnerima, na primjer na zapadnom Balkanu i u kontekstu europske politike susjedstva;
12. POZIVA Komisiju da u okviru svojih trogodišnjih izvješća o UCPM-u izvješćuje Vijeće o postignutom napretku te poziva države članice da pomognu Komisiji u toj zadaći.
-